

УДК 37.091.214:348(477)

DOI 10.31494/2412-9208-2019-1-1-54-62

Analysis of the content and normative components of “The History of Pedagogy” programs in Ukrainian higher education institutions

Аналіз змістового та нормативного складників робочих програм навчальної дисципліни “Історія педагогіки” в сучасних закладах вищої освіти України

Yaroslav Nahrybelniy,
candidate of historical sciences,
associate professor

Ярослав Нагрибельний,
кандидат історичних наук,
доцент

<https://orcid.org/0000-0003-3266-5798>

yar1507@ukr.net

Kherson State Maritime Academy

Херсонська державна морська академія

✉ 20 Ushakova avenue,
Kherson, Ukraine, 73000

✉ проспект Ушакова, 20, Херсон
73000

Original manuscript received January 09, 2019

Revised manuscript accepted April 14, 2019

ABSTRACT

The article analyzes the content and the normative components of "History of pedagogy" academic programs in the higher education institutions. The following structural components have been characterized, such as explanatory note, educational-thematic plan, theoretical material for the study of discipline, the question for self-control, references; the content aspects of the analyzed discipline programs, their correspondence to the current needs and social challenges are singled out, in particular: the orientation of the history of pedagogy on the development of future specialists' personal qualities and professional skills, the formation of the future specialists' outlook, the ability to analyze, compare certain pedagogical phenomena in their historical retrospective, the development of persistent skills by future specialists to use historical and pedagogical skills critically and creatively during their work, to determine the patterns and trends in the development of pedagogical science. It is revealed that nowadays, due to the autonomy of higher education institutions, the modern updating of the education content, the conclusion of educational and professional programs by the institutions themselves, there is no unanimity in the number of hours allocated for the mastering of the discipline "History of Pedagogy". Author researches the unified content of the discipline programs with the consideration of the current socio-political context, the personal potential of students, orientation of the History of Pedagogy to the development of the personal qualities and the professional skills of future specialists.

Keywords: *content and normative components of programs, purpose and tasks of educational discipline "History of pedagogy", scientific and methodological provision of the discipline.*

Навчальна дисципліна “Історія педагогіки” має важливе освітньо-розвивальне й виховне значення в організації ефективної психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців, оскільки є потужним

джерелом здобування знань про витоки педагогіки, педагогічні традиції в Україні та світі, здобутки педагогічної науки, сприяє формуванню педагогічного мислення, розширенню професійного світогляду, виробленню у майбутніх фахівців стійких умінь критично й креативно використовувати історико-педагогічну спадщину в майбутній професійній діяльності, визначати закономірності й тенденції в розвитку педагогічної науки, окреслювати перспективи, оскільки історія педагогіки є чинником, без якого неможливо уявити розв'язання сучасних освітніх проблем, знайти адекватні відповіді на соціальні виклики сьогодення.

Як свідчить аналіз спеціальної літератури, розробленню змісту навчальної дисципліни “Історія педагогіка” присвячено праці Л. Артемової, Т. Варенової, О. Васюк, А. Дем'янчука, С. Дем'янчука, О. Дубасенюк, І. Зайченка, В. Кравця, В. Кременя, Л. Курач, М. Левківського, П. Лузана, О. Любара, В. Микитася, О. Пронікова, О. Радул, М. Рисіної, А. Сбруєвої, С. Сисоєвої, Д. Скільського, І. Соколової, М. Стельмаховича, О. Сухомлинської, М. Ярмаченка та ін.

Мета статті – проаналізувати організаційно-методичне й навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни “Історія педагогіки” в закладах вищої освіти задля вивчення стану проблеми.

Відповідно до статті 10 Закону України “Про вищу освіту” [4] зміст освітньої діяльності в закладах вищої освіти України регламентує стандарт вищої освіти, що визначає вимоги до освітньо-професійної програми, у якій зазначається обсяг кредитів, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти, перелік компетентностей випускника, нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, форми атестації, вимоги системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти та ін.

Зміст навчання історії педагогіки в закладах вищої педагогічної освіти, який визначається навчальними планами підготовки фахівців, освітніми програмами й навчальними програмами, уточнюється й конкретизується передусім через інформаційне й навчально-методичне забезпечення дисципліни.

Як свідчить аналіз спеціальних джерел, поняття “забезпечення навчальної дисципліни” потлумачено науковцями по-різному, до того ж уточнено через застосування різних означень, як-от навчально-методичне, науково-методичне.

Олена Жорнова й Ольга Жорнова визначають науково-методичне забезпечення таким чином: “Науково-методичне забезпечення – це сукупність документів, наукових, навчальних, методичних матеріалів, які: а) описують зміст, б) встановлюють структуру, в) визначають результат, г) регламентують перебіг навчального процесу” [1]. Т. Туркот також використовує поняття “науково-методичне забезпечення” [9, с. 145] й зазначає, що для організації освітнього процесу в закладах вищої освіти важливими є підручники, монографії, навчальні посібники, неперіодичні (збірники наукових статей) та періодичні (серійні, газети, журнали) видання, методичні вказівки (методичні рекомендації), електронні посібники. З. Слєпкань підручники, навчальні посібники, наукову, науково-

популярну, методичну, довідкову літературу, дидактичні матеріали, журнали тощо відносить до засобів навчання [8, с. 137]. Методичну, навчальну й наукову літературу П. Шляхтун уналежнює до педагогічних засобів [10, с. 80]. Нам імпонує позиція дослідника, що в Законі “Про вищу освіту” “нічого не сказано про наукову літературу – монографії, статті та ін., хоча її теж необхідно використовувати. Якщо навчальна література зазвичай стосується всіх або більшості тем, то наукову літературу потрібно добирати до кожної теми. Необхідність включення до навчальної програми наукової літератури зумовлена вже тим, що в системі вищої освіти студенти мають отримувати найновішу наукову інформацію, а не лише наявну у навчальній літературі” [10, с. 82]. У контексті нашого дослідження особливо цікавими є думки вченого про використання першоджерел – праць класиків педагогічної науки.

Аналіз нормативних документів у галузі вищої освіти, зокрема освітньо-професійних програм і типових навчальних планів підготовки вчителів, свідчить, що навчальна дисципліна “Історія педагогіки” є нормативною.

До ухвалення в 2014 році нового Закону України «Про вищу освіту» на основі освітньо-професійної програми й навчального плану спеціальності (напряму підготовки) розроблялися навчальні програми дисципліни, які вважалися нормативним документом, що визначав місце й значення дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки, її зміст, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни, вимоги до знань і вмінь студентів. Типові навчальні програми дисциплін укладали науково-педагогічні працівники провідних закладів вищої освіти України, їх затверджував державний орган виконавчої влади у сфері освіти.

Як типову з історії педагогіки використовують навчальну програму для студентів, укладену Л. Курач [2].

Аналізована програма має традиційну структуру: містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Історія педагогіки”, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

Автор визначає мету вивчення дисципліни “Історія педагогіки” таким чином: “висвітлити теорію та практику єдиного всесвітньо-історичного педагогічного процесу, розкрити закономірності становлення школи, народної освіти”.

Програмою передбачено виклад історії педагогіки в тісному зв’язку з історією людства, зміною суспільно-економічних формацій, оскільки “пізнання витоків історії педагогіки і процесу її розвитку, світової педагогічної спадщини сприяє формуванню світогляду майбутніх спеціалістів, здатності до аналізу, порівняння певних педагогічних явищ в їх історичній ретроспективі” [2].

Відповідно до аналізованої програми, курс історії педагогіки складається з двох частин: 1) Історія зарубіжної педагогіки. 2) Історія педагогіки України.

На думку розробниці програми, “вивчення історії зарубіжної школи й педагогіки як важливої складової загальної та педагогічної культури дає уявлення про головні напрями розвитку педагогічної думки. Це дає змогу зрозуміти характер взаємовідносин суспільства і школи на різних ступенях історичного розвитку, а також роль сфери освіти у накопиченні та збереженні соціальних і культурних цінностей людства” [2, с. 3].

У другій частині висвітлено історико-педагогічні проблеми української школи, починаючи з часів трипільської культури й закінчуючи початком ХХІ століття.

Досягнення цілей курсу, на думку автора, передбачає вирішення таких завдань:

- сформувати цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища та факти;
- забезпечити оволодіння кращими здобутками світової та української педагогіки, виробити уміння застосовувати їх у сучасних умовах, здійснювати пошукову діяльність, розвивати творчий потенціал;
- розкривати внутрішні закономірності й специфічні ознаки, притаманні розвитку школи, вихованню й педагогіки українського народу та інших народів;
- формувати цілісну картину світу, професіональний педагогічний світогляд [2].

Водночас відзначаємо, що нині у зв'язку з автономізацією закладів вищої освіти, сучасним оновленням змісту освіти, укладанням освітньо-професійних програм самими закладами немає однотайності в кількості годин, відведених на опанування навчальної дисципліни “Історія педагогіки”.

Логіка нашого дослідження потребувала аналізу робочих програм навчальної дисципліни, оскільки саме робоча програма визначає зміст і обсяг навчальної дисципліни. Складниками робочої програми навчальної дисципліни є опис навчальної дисципліни, заплановані результати навчання, програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни, теми семінарських (практичних, лабораторних) занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання, методи контролю, схема нарахування балів, рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні інтернетні ресурси [3].

Аналіз змісту робочих програм навчальної дисципліни засвідчує, що на опанування навчальної дисципліни відведено від одного до чотирьох кредитів. У Миколаївському національному університеті імені В.О. Сухомлинського відведено лише один кредит: 8 лекцій, 12 практичних, 10 годин – самостійна робота студентів. У ДВНЗ “Криворізький національний університет” відведено 2 кредити, причому години розподілено таким чином: 18 годин лекційних, 18 годин – практичних занять, 36 годин – на самостійну роботу. Так, у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара на опанування історії педагогіки відведено 3 кредити (90 годин, з них 18 – лекційних, 16 – практичних, 56 годин відведено на самостійну роботу

студентів) [6]. Для опанування цієї ж навчальної дисципліни в Київському університеті імені Бориса Грінченка теж відведено 2 кредити (лекції -16 години, семінарські заняття – 12 год., індивідуальні заняття – 6 год., модульний контроль – 4 годин, 40 год. відведено на самостійну роботу) [5]. У Дніпровській академії музики імені М. Глінки на вивчення дисципліни відведено 4 кредити: загальна кількість годин – 120, з них лекційних – 38, на самостійну роботу відведено – 82 години.

Крім того, спостерігаємо й наявність різних точок контролю. Так, у Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара, Миколаївському національному університеті імені В.О. Сухомлинського студенти складають іспит, у Київському університеті імені Бориса Грінченка, ДВНЗ “Криворізький національний університет” – залік.

У закладах вищої освіти спостерігаємо дві тенденції: перша – чітке виокремлення історії педагогіки зарубіжних країн та історії української педагогіки; друга – упровадження компаративної змістової лінії, що уможлиблює цілісне засвоєння педагогічних ідей, концепцій, теорії, що стали здобутком світової та української освіти й педагогічної думки.

Переважає більшість проаналізованих програм репрезентує першу тенденцію. Реалізацію компаративної змістової лінії здійснено в програмі ДВНЗ “Криворізький національний університет” (розробник В. Садова) Так, у процесі опанування теми “Історія педагогіки як наука про розвиток виховання, освіти та шкільництва” через означену змістову лінію студенти цілісно опановують теорії виникнення виховання: еволюційно-біологічну (Ш. Летурно, Дж. Сімпсон, А. Еспінас), психологічну (П. Монро), теософську або релігійно-ідеалістичну (К. Шмідт), соціологічну (К. Маркс, Ф. Енгельс), соціокультурну (І. Зязюн, О. Сухомлинська) та відомості про умови виникнення виховання як суспільного явища.

Під час вивчення теми “Виховні ідеали Київської Русі. Шкільна справа й освіта доби Українського Відродження (XVI-XVII ст.)” студенти здійснюють порівняльний аналіз змісту та процесу виховання хлопчиків у лицарських родинах (європейське Середньовіччя) та в заможних козацьких родинах, організації навчального процесу в Києво-Могилянській академії та Краківському університеті, ознайомлюються з відомостями про українців-викладачів вищих навчальних закладів Речі Посполитої XV-XVII ст. (Краківський університет, Замойська та Віленська академії).

Короткі методичні зауваги щодо вивчення історії педагогіки відбито в робочих програмах викладачів закладів вищої освіти: мета, завдання вивчення дисципліни, знання, вміння, навички й компетентності з історії педагогіки, форми проведення занять, методи навчання й методи контролю (усного, письмового, самоконтролю), обсяг самостійної роботи, система оцінювання знань студентів, методичне забезпечення курсу тощо (Т. Кравцова, Л. Курач, І. Леонтєва, С. Нетьосов, Д. Нефьодов, В. Садова, В. Сізов, Н. Терентєва та ін.).

Як свідчить аналіз змісту програм, викладачі-розробники пропонують блоки теоретичного матеріалу, плани лекцій, практичних

занять і методичні, завдання самостійної та індивідуальної роботи, тестові завдання для модульного контролю знань студентів, завдання модульних контрольних робіт, контрольні запитання з дисципліни, завдання для підвищення рейтингу студентів, програму іспиту, критерії оцінювання знань і вмінь студентів.

У процесі аналізу спостерігаємо виокремлення на вивчення історії педагогіки різної кількості змістових модулів і їхнє неоднакове інформаційне наповнення. Зокрема, в програмі С. Нетьосова такий поділ на два змістові модулі: 1 Змістовий модуль 1. Історія зарубіжної класичної школи і педагогіки. 2. Історія української школи і педагогіки [6]. У програмі Київського університету імені Бориса Грінченка (розробник Н. Терентьева, укладач І. Леонтьева) виокремлено чотири змістові модулі: 1. Освіта давніх культур та давніх цивілізацій. 2. Освіта від епохи середньовіччя до XIX століття. 3. Освіта в XIX столітті. 4 Освіта в XX столітті. Цікавим, на нашу думку, є поділ на змістові модулі в програмі Д. Нефьодова: 1. Виникнення освіти та виховання в світовій суспільній цивілізації. Епоха Античності та Середньовіччя. 2. Західноєвропейська педагогіка кінця XVI – кінця XIX ст. 3. Українське шкільництво від найдавніших часів до поч. XVIII ст.. 4. Українська школа і педагогіка у II пол. XVIII-XIX ст. 5. Особливості освітнього розвитку Західноєвропейських країн та України в XX – на поч. XXI ст. [5].

На нашу думку, поділ навчального курсу на змістові модулі залежить від логіки освітнього процесу в конкретному закладі вищої освіти, спеціальності, інформаційного обсягу курсу та інших об'єктивних і суб'єктивних чинників..

Цілком правомірними є розподіл на лекційні й практичні, семінарські заняття з історії педагогіки. Здійснений аналіз розподілу аудиторних годин за видами навчальних занять свідчить, що в більшості закладів вищої освіти домінують практичні (а також семінарські) заняття, що, на нашу думку, є методично доцільним.

Прослідковується тенденція до виокремлення в курсі історії педагогіки годин на індивідуальну роботу та самостійну роботу студентів. Її мета – самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення й узагальнення, закріплення й практичне застосування знань студента з дисципліни та розвиток умінь і навичок самостійної роботи. В аналізованих робочих програмах навчальної дисципліни наявні такі види роботи, як підготовка рефератів, доповідей, повідомлень, робота з першоджерелами, пошук відповідей на проблемні запитання (*Проведіть паралелі між провідними чинниками виховної системи теорії “нового” виховання і “нових шкіл” і завданнями сучасної школи у формуванні особистості. Проаналізуйте погляди В.О.Сухомлинського на природу дитини у порівнянні з позицією Ж-Ж Руссо, Л.Толстого, М.Монтессорі, Д.Дьюї.*) та ін. Переважають реферати, пов'язані з аналізом фундаментальних праць класиків педагогіки, аналізом певних педагогічних систем, хоча, нам видається, що краще цей різновид роботи урізноманітнити підготовкою

мультимедійних презентацій або проєктів, у процесі виконання яких студенти поглиблюють теоретичні знання, вчать застосовувати їх у нових умовах, закріплюють набуті вміння, розвивають критичне мислення й креативність.

Студенти опрацьовують самостійно першоджерела, наприклад: Демокрит “Фрагменти про виховання”, Володимир Мономах “Повчання дітям”, П. Юркевич “Виховні аспекти”, Д. Локк “Думки про виховання”, І. Франко “Наші народні шляхи і їх потреби” та ін.

Щодо формування списків рекомендованої літератури в робочих програмах дисципліни, то викладачі здебільшого подають основні підручники й навчальні посібники з історії педагогіки. Крім того, запропоновано значну кількість статей для опрацювання як додаткових джерел, а також інтернетні ресурси.

Отже, аналіз організаційно-методичного й навчально-методичного забезпечення історії педагогіки переконує у відсутності однаковості між закладами вищої освіти щодо кількості годин, відведених на опанування дисципліни, різноманітність її змістового наповнення, виокремлення змістових модулів, видів навчальних занять, що пов'язане з автономією закладів вищої освіти та самостійним укладанням викладачами освітньо-професійних програм. Сьогодні не втратила актуальності проблема розроблення робочих програм навчальної дисципліни, які мають відповідати сучасним соціальним викликам, повинні враховувати особистісний потенціал студентів, що повсякчас зростає, проєктувати процес навчання історії педагогіки на розвиток особистісних якостей та професійної майстерності майбутніх фахівців.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в аналізові підручників з історії педагогіки для виокремлення тенденції формування змістового компонента навчальної дисципліни.

Література

1. Жорнова О., Жорнова О. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищій школі: усталені нормативи та сучасні вимоги / Вісник Книжкової палати. 2012. № 2- С. http://www.irbis.nbu.gov.ua/cgibin/irbis_nbu/cgibirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&Image_file_name=PDF%2Fvk_p_2012_2_10.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0

2. Курач Л. І. Навчальна програма дисципліни “Історія педагогіки” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2004. — 16 с.

3. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 року № 1187 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 347. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npsas/pro-vnesennya-zmin-do-/postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-30-grudnya-2015-r-1187>.

4. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII (зі змінами). Редакція від 01.01.2018 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

5. Робоча програма «Історія педагогіки» для студентів галузі знань 0102 – Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини, спеціальності 6.010201 – Фізичне виховання, 2016. – 30 с. [http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16645/1/I_Leontieva_IP_\(B_PV\)_PI.pdf](http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16645/1/I_Leontieva_IP_(B_PV)_PI.pdf)

6. Робоча програма з нормативної дисципліни „Історія педагогіки” для

студентів за напрямом підготовки 6.010105 Корекційна освіта / Розробник С.І. Нетьосов. – Дніпропетровськ, 2015. – 11 с. <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/istoriyaped.pdf>

7.Робоча програма навчальної дисципліни «Історія педагогіки» для студентів спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) / Розробник Д.В. Нефьодов. – Миколаїв, 2018. – 19 с.

8.Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2005. 239 с.

9.Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студентів вищих навч. закладів. Київ: Кондор, 2011. 628 с.

10. Шляхтун П. П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін. Київ: ВЦ “Академія”, 2011. 224 с.

References

1. Zhornova O., Zhornova O. Naukovo-metodychne zabezpechennia navchalnoho protsesuu vyshchii shkoli: ustaleni normatyvy ta suchasni vymohy / Visnyk Knyzhkovoї palaty. 2012. № 2. Available at: http://www.irbis.nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&Z21ID=&Image_file_name=PDF%2Fvkv_2012_2_10.pdf&IMAGE_FILE_DOWN_LOAD=0

2. Kurach L. I. Navchalna prohrama dystsyplyny “Istoriia pedahohiky” (dlia bakalavriiv). — K.: MAUP, 2004. — 16 s.

3. Litsenziini umovy provadzhenia osvitnoi diialnosti zakladiv osvity: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2015 roku № 1187 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 travnia 2018 roku № 347. <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do/-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-30-grudnya-2015-r-1187>.

4. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01 lypnia 2014 r. № 1556-VII (zi zminamy). Redaktsiia vid 01.01.2018 r. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

5. Robocha prohrama «Istoriia pedahohiky» dlia studentiv haluzi znan 0102 – Fizychnye vykhovannia, sport i zdorovia liudyny, spetsialnosti 6.010201 – Fizychnye vykhovannia, 2016. – 30 s. Available at: [http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16645/1/I_Leontieva_IP_\(B_PV\)_PI.pdf](http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16645/1/I_Leontieva_IP_(B_PV)_PI.pdf)

6. Robocha prohrama z normatyvnoi dystsyplyny „Istoriia pedahohiky” dlia studentiv za napriamom pidhotovky 6.010105 Korektsiina osvita / Rozrobnyk S.I. Netosov. – Dnipropetrovsk, 2015. – 11 s. Available at: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/istoriyaped.pdf>

7. Robocha prohrama navchalnoi dystsyplyny “Istoriia pedahohiky” dlia studentiv spetsialnosti 014.03 Serednia osvita (Istoriia) / Rozrobnyk D.V. Nefodov. – Mykolaiv, 2018. – 19 s.

8. Sliepkан Z. I. Naukovi zasady pedahohichnoho protsesu u vyshchii shkoli: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Vyshcha shkola, 2005. 239 s.

9. Turkot T. I. Pedahohika vyshchoi shkoly: navch. posib. Dlia studentiv vyshchykh navch. zakladiv. Kyiv: Kondor, 2011. 628 s.

10. Shliakhtun P. P. Metodyka vykladannia sotsialno-humanitarnykh dystsyplyn. Kyiv: VTs “Akademiiia”, 2011. 224 s.

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано змістові та нормативні складники робочих програм навчальної дисципліни “Історія педагогіки” в закладах вищої освіти; схарактеризовано такі структурні компоненти, як пояснювальна записка,

навчально-тематичний план, теоретичний матеріал до вивчення дисципліни, питання для самоконтролю, список рекомендованої літератури; виокремлено змістові аспекти аналізованих робочих програм навчальної дисципліни, їх відповідність сучасним запитам, потребам і соціальним викликам, зокрема: спрямованість процесу навчання історії педагогіки на розвиток особистісних якостей та професійної майстерності майбутніх фахівців, формування світогляду майбутніх спеціалістів, здатності до аналізу, порівняння певних педагогічних явищ в їх історичній ретроспективі, вироблення у майбутніх фахівців стійких умінь критично й креативно використовувати історико-педагогічну спадщину в майбутній професійній діяльності, визначати закономірності й тенденції в розвитку педагогічної науки. З'ясовано, що нині у зв'язку з автономізацією закладів вищої освіти, сучасним оновленням змісту освіти, укладанням освітньо-професійних програм самими закладами немає однотайності в кількості годин, відведених на опанування навчальної дисципліни "Історія педагогіки". Актуалізовано проблему розроблення уніфікованого змісту робочих програм навчальної дисципліни з урахуванням сучасного соціально-політичного контексту, особистісного потенціалу студентів, зорієнтованості процесу навчання історії педагогіки на розвиток особистісних якостей та професійної майстерності майбутніх фахівців.

Ключові слова: змістові та нормативні складники робочих програм, мета і завдання навчальної дисципліни "Історія педагогіки", науково-методичне забезпечення навчальної дисципліни.